

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API Mahana toru 1 nō eperera 2020

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

E faa'ohie te Fenua i te poro'iraa materia ma'i no te aro i te Covid-19

No te neheneheraa te Hau nui, te Fenua e te mau oire e aro i te tirotiro e faaruruhia nei e te fenua, ua faa-au te Mono Peretiteni i te Apoorahau ia fana'o te mau tauihaa ma'i, poro'ihia no teie pu'etau ati, i te haamamaraa tute.

No reira, e fana'o te mau piha ohipa a te Hau nui, ta te Hau fenua, te mau oire, te taatiraa ite-au-hia e te hau e te mau pupu ite-au-hia no te paruru tivira, i te haamamaraa tute no ta ratou mau tauihaa ma'i, tei te Faatereraa o te ea te tapura o taua mau tauihaa nei.

I roto i teie tapura tayihaa, te vai nei te mau aahu paruru, te pu'a hydroalcoolique, te matini huti aho e te tao'a titororaa ma'i tirotiro.

Faatiti'aifaroraa 'i te (PGA) tarena faanahoraa fenua 'ô Punaauia

'Uâ haamauhia mai na te PGA 'a Punaauia 'e 'uâ tuuhia 'i roto 'i te faauerua mana 'i mâti 2017. Faatiti'aifarohia 'i tenuare 2019 nō te mau tauraa nō te mau tuhaa faa'ohipahia ai te mana 'a te Fenua nō te hoo mai 'ô ia nâ mua roa 'i te mau fenua hoo.

Mai 2018 'e 2019, 'uâ ani faahou mai te 'oire 'iâ tauihia te faaitihia te mau tâpû fenua, mai teie;

- Te tuhaa faataahia nō te faa'aanoraa purumu 'e 6 metera nō te aroâ Pugibet ;
- Te tuhaa faa'aanoraa 6 metera, faataahia nō te tereraa pereoo taataatahi 'e te feiâ haere avae ;
- Te tuhaa faataahia nō te aroâ 6 metera 'i Fare'ihia 1 'e Papararau ;
- Te faaitiraa mai 'i te tuhaa faataahia 'e 2 metera nō te arati'a hahaereraa.

'E faaotiraa mana teie nâ te 'oire, 'uâ fârii te 'Apooraahau 'e 'uâ haamana roa 'i teie mau tauraa.

Tauraa i te ture Fenua no te faa'apu natura

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

E iva matahiti i muri mai i ite manaraa mai te ture Fenua no te faa'apu natura i Porinetia nei, ua nao'ahia e 250 ta fenua tei faa'apuhia ia au i te faa'apuraa natura ravehia mai e te rahiraa e 300 taata tanu maa natura, no te fana'o te huiraatira i te maa raau 'ore tanuhia i te fenua nei.

Te titiro « agriculture biologique », e te taipe « BioPasifika », o te mau tapa'o otahi roa o tei haamauhia i Porinetia farani nei.

I teie mahana, e rave rahi o ratou teie e hinaaro nei ia torohia atu teie faaueraa « agriculture biologique » no te mau tao'a 'ê atu i te maa. Te tahi, ua rahi roa teie tapa'o « bio » i ni'a i te mau tauhaa hamanihia e te taata noa e aore e ti'araa papu.

No te reira tumu, ua hinaaro te Faatereraahau e tuu i te ho'e tauraa o te ture e arata'i nei i te ohipa faa'apu natura i Porinetia nei e te faaaanoraa i te mana faa'ohipa no te tahi atu huru tao'a e'ere 'i te maa e te faaoraa i te reira tauraa i roto i te arata'iraa ture mana ia 'ore te hoani ia hape 'opuahia.

Ua faatae te Apooraaahau i teie tauraa ture Fenua i roto i te Apooraa matutu ti'a rau no te fafa i to na mana'o.

Te faanahoraa o te hi'opo'araa parauparau no te faao i roto i te tata'uraa ti'araa ohipa a te Hau i Porinetia farani

Na te faaueraa mana o te 14 o titema 1995 haamaita'ihia, no te papature amui a te feia rave ohipa a te hau i Porinetia nei e parau nei, no te mau hi'opo'araa o te mau tihepuraa i roto i te mau pu a te hau i Porinetia nei, « *mai te peu e titauhia, e nehenehe roa ta te tomite e tapupu i te feia hi'opo'a* », no te roaraa o te mau hi'opo'araa,

No te mau hi'opo'araa a te hau i muri nei, ua rave te Apooraaahau i te ho'e faaotiraa mana no te neheneheraa i te feia hi'opo'a e tapupuhia no te mau tata'uraa parauparau, tei te au ra i te tai'o o te taata tata'u.

Teie te faa-auraa pupu hi'opo'a:

- Ho'e mero tomite nominohia e te mana arata'i, taa'e atu i te ti'a o te feia rave ohipa no te toro'a hinaarohia e tihepu na roto i te taa'uraa faanahohia na roto i te tuha tarerohia i roto i te feia rave ohipa o te tomite a te hau ;
- Ho'e ti'a na te hau ma'itihia mai e te ho'e o te mau mero hi'opo'a na roto i te faaotiraa mana a te mana faatere ;
- Ho'e ti'a na te feia rave ohipa ma'itihia mai i roto i te mau ti'a a te feia rave ohipa o te tomite a te hau no roto mai i te toro'a e imi nei i te tihepu mai i te taata.

E'ita te pupu taata hi'opo'a e tauihia no te pu'etau hi'opo'araa, e'ite ato'a e fariihia e mono i te ho'e o te ma'iri, noa atu ei taime poto noa.

Ua faau ato'ahia te ho'e apaparaa faito no te taato'araa o te feia hi'opo'a, teie no te faatura papu i te aufaito o te ite o te feia tata'u. na te tomite hi'opo'a iho e haamau mai i te reira tapuraraa.

Tauturu moni no te pu'oiraa niuniu i rotopu i te Pu 15 e te Pu haaaveave i te mau piiraa niuniu

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Parau faa-au no te ea i rotopu i te Hau nui e Porinetia farani 2015/2020, ua haamana te tomite pairati, i titema 2018, te horo'araa 148 000 000 toata na te Fare ma'i a Porinetia (CHPF) no te aufau i te pu'oiraa niuniu i rotopu i te numera 15 e te pu haa-aveave i te mau piiraa niuniu (CTA) 18.

Ia au ihoa i te poritita no te ea i Porinetia nei faaueraa na te Apooraa a Porinetia no te 16 o feppure 2016, haamauhia no te faatupu i te ho'e rave'a puai e te tano i roto i te pu'etau fifi, ua faa-au mai te CHPF, i roto i ta na 'opuaraa, te mau 'amaa utuuturaa ru e ti'a ia faa'apihia ta na mau rave'a no te tapapa i te faito hinaarohia. Tei roto ato'a te ti'auraa e te tere au maite o te mau piiraa niuniu ru.

E toru opuaraa ru:

- Te fa matamua o te tape'a noaraa i te tere au maite o te ohipa, e te haamaita'i faahou atu i te ohipa a te feia e ohipa nei i reira na reira te tuha maiteraa i te mau turamaraa ohipa e te tahi atu mau piha ohipa (ia 'itehia te parau mana o te taata ma'i, te vahi tei reira o ia e te arata'iraa i te pereoo ma'i a te SMUR ;
- Te tahi fa o teie arata'iraa ture, no te haapeepe ia i te ti'araa mau (ia haruharuhia te mau piiraa niu, te auraroraa i te parau huna o te taata ma'i) ;
- Faaohia mai teie rave'a e te faanahoraa a te Pu matutu i te mau piiraa niuniu i ni'a i te 18 (CTA-tupohe auahi), i tapapa atu i te ati.

Te mau fa hinaarohia;

I te pae o te faito maita'i: te atu'atu e te raveraveraa i te taata ma'i; haamaita'i i te mau aitauraa mana'o ; haamaita'i atu a i te mau api parau turama o te ma'i e te titau ohieraa i taua mau parau nei i te mau taime ato'a a hinaarohia e 'i te mau vahi ato'a tei reira o ia.

I te pae o te rahiraa; ia tau'ahia ihoa te mau piiraa niuniu, ia parare ohie te mau piiraa niuniu e ia 'apee papuhia te mau faueraa.

Na te faaotiraa mana a te Tomitera teitei no te 23 o tetepa 2019 i haapapu mai i te faito moni faataahia e te Hau farani na reira te tuhaa a Porinetia no teie opuaraa. Te tuhaa amohia e te Fenua e 64 431 702 toata, na reira te tute TVA e 19 136 595 toata, te auraa e tuu te Fenua e 83 568 297 toata. E ravehia te faaotiraa mana no te haapapu i te tuhaa amohia e te Fenua na reira te tereraa o teie faufaa moni ei tauturu i te fare ma'i a Porinetia.

Te ohipa oti a te faatereraahau o te mau Paturaa no 2019

Ua vauvau te Faaterehau o te mau Paturaa a te hau no te mau ohipa o tei haahia mai e a na i 2019. I te pae o te mau ohipa purumu, taheraa pape, tahua manureva e uahu.

I 2019, ua faataahia 16, 553 miria toata no roto mai i te tapura faufaa a te Fenua. 18% te maraaraa i to 2018. Te tuharaa na roto i te mau tuamotu: 100 i ni'a Mata'i, 21 i Raro mata'i, 34 i Tuamotu Maareva, e 3 i Tuhaa pae e 27 i Matuita.

E mau apura ohipa ana'e teie i ravehia mai no roto mai ihoa i te tareni a te Paturaa a te Hau mai te purumu, te uahu, tahua manureva, te mau paturaa a te Hau, paturaa 'api e te mau tata'iraa anei. Turuhia mai e te toru o te rave'a tauturu a te Farani no te mauaroa

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

purumu, te pârururaa vai pu'e te mau uahu e tahua manureva, na roto mai i te afata tauturu i te mau fenua farani na te ara moana (FSOM) no te mau tata'iraa vavahihia e te vai pu'e i te 21 e te 22 o tenuare 2017 na reira te tuhaa amohia mai e te Fenua iho.

Mai te mau matahiti ato'a, o te ohipa purumu te ohipa rahi te tutava noahia mai, e te mau pâruru hiti anavai e te atu'aturaa i te mau tahua manureva (8,090 miria toata) o te rahiraa mau ia o te tarena ohipa amo noahia mai na e te faatereraa o te mau paturaa a te hau (79% i 2019) : te tata'iraa i te mau purumu i Tahiti e Moorea, te tata'iraa i te mau tahua manureva i Tuamotu-Maareva.

Te mau paturaa uahu o te piti ia o te tapura faufaa rahi (1 127 miria toata, no te tata'iraa i te mau uahu i Rimatara te faarahiraa i te uahu a Manihi, te tata'iraa i te uahu i Tematagi, te uahu i Makatea e te atu'aturaa i te mau mori tapa'o tereraa na te tairoto i Porinetia taato'a.

Te vai ato'a nei te mau paturaa a te Hau (1 024 miria toata, no te paturaa i te fare ma'i i Taravao, te fare utuuturaa ma'i e te nohoraa o te tuati ma'i i Hatiheu i Taioha'e, te tata'iraa tapao'i tahua fare ohipa a te hau i Putia'oro e te faaotiraa ohipa o te pu ohipa a te hau A3.

-0-0-0-0-0-